

דף נא.

עין משפט א.

יו"ד סימן רפה פעיף ב

ב. כשבא להתגייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר^ב, האם אתה לא יודע שישראל בזה"ז דחויים וסחופים ומטורפים ויסורים באים עליהם, אם אמר יודע אני ואיני כדאי להתחבר עמהם מקבלים אותו מיד, ומודיעים לו עיקרי הדת^ב שהוא יחוד ה', ואיסור ע"ז ומאריכין עמו בדבר זה, ומודיעים אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות^ע ומקצת עונשים של מצות כגון קודם שבאת לקהל ישראל אכלת חלב אין אתה ענוש כרת, חללת שבת אין אתה חייב סקילה ועכשיו חייב כרת על חלב, וסקילה על חילול שבת.

ג. אין מרבין עליו^ב, ואין מדקדקין עליו, וכשם שמודיעים אותו ענשן של מצות כך מודיעין אותו שכרן של מצוות, ומודיעים לו שבעשיית המצוות יזכה לחיי עולם הבא. ושאיין שום צדיק גמור אלא בעל החכמה העושה מצות אלו ויודעם, ואומרים לו שהעולם הבא אינו צפון אלא לצדיקים^ע והם ישראל ומה שתראה ישראל בצער בעולם הזה, טובה צפונה להם שאינם יכולים לקבל רוב טובה בעולם הזה כעכו"ם, שמא ירום לבכם ויתעו ויפסידו שכר עולם הבא. כמ"כ אין הקב"ה מביא עליהם רוב פורענות כדי שלא יאבדו אלא כל עובדי כוכבים כלים והם עומדים.

ד. ומאריכים בדבר הזה כדי לחבבן. ואם קיבל מלין אותו מיד^ק,

ג. מברייאת יבמות מ"ז. ואם פרש שיפרוש דקשים גרים לישראל כספחת בעור.

ס. מרמב"ם בפ"ד מאיסורי ביאה.

ע. וכתב הב"י דאם לא הודיעוהו אינו מעכב.

פ. היינו הזכרת העונשים, ואין להודיעו כל הדקדוקים והחומרות שיש באיסור חלב, ואיסור שבת דשמה כוונתו לשמים, כ"כ הב"ח. ש"ך ס"ק ה'.

צ. שם בברייאתא.

ק. משמע דאין ממתנינים דאין דוחים מצות עשה. והקשה הרמב"ן מדוע משהין מצות טבילה ולא מטבילין אותו קודם המילה, ותירץ כיון שהמילה קשה עליו מלין תחילה ואם יפרוש יפרוש, מ"מ אם טבל תחילה הרי זה גר עכ"ל. ט"ז ס"ק ד'.

וממתינים לו עד שיתרפא רפואה שלמה^ר, ואח"כ מטבילין אותו טבילה הגונה בלא חציצה.

הגה: י"א שיגלח שערותיו^ש ויטול צפורניו של ידיו ורגליו קודם הטבילה.

ב. ה. בשעת הטבילה צריך שיהיו שלשה^ה עומדים על גביו ומודיעים אותו מקצת מצות קלות ומקצת חמורות פעם שניה, והוא עומד במים, ואם היתה אשה נשים מושיבות אותה במים עד צוארה והדיינים שהם השלשה מבחוץ ומודיעים אותה מקצת מצות קלות וחמורות והיא יושבת במים ואח"כ טובלת בפניהם^א, ומחזירים פניהם ויוצאים כדי שלא יראו אותה כשתעלה מן המים.

ב. ו. יברך הגר או הגיורת על הטבילה אחר שיעלה מן המים^ב, וכיון שטבל הרי הוא כישראל שאם חזר לסורו הוא כישראל מומר, ואם קידש קידושו קידושין.

עין משפט ב. או"ח פימן קפו סעיף ה

ה. ט. שכח ואכל ולא בירך המוציא אם נזכר בתוך הסעודה מברך ואם לא נזכר עד שגמר סעודתו אינו מברך^ג.

- ר. שהמים מזיקים למכה קודם שתתפא כראוי. ט"ז ס"ק ה'.
- ש. הגם דאין חציצה בשערות כתב הש"ך בס"ק ז' דכן המנהג במומרים כשחוזרים לדת ישראל, מ"מ בדיעבד אם לא גילח שערו רק שאין דבר חוצץ עלתה לו הטבילה.
- ת. מהטור ממימרא דר' חייא אמר ר"י ביבמות מ"ז ע"ב, דמשפט כתיב ביה ואינו גר בלא מילה וטבילה.
- א. ואם טבלה שלא בפניהם, צריכה לחזור ולטבול בפני ג'. מתשובת פרח מטה אהרן. פ"ת אות ב'.
- ב. מפסחים ז' ע"ב, ועיין בתוס' שם ד"ה הטבילה, וכ"כ הרי"ף.
- ג. ואם אינו קץ בסעודתו יברך ויאכל עוד, ב"י בשם הכלבו.

עין משפט ג. או"ח סימן ד סעיף יא

יא. יב. לא יטול ידיו ד ממי שלא נטל ידיו שחרית ה.

עין משפט ד. יו"ד סימן שנט סעיף ב

ב. א. מקום שנהגו שהנשים יוצאות לפני המטה או אחריה יוצאות, ועכשיו נהגו שאין יוצאות אלא לאחר המטה ואין לשנות י. ומ"מ יש למנוע מלצאת הנשים לבית הקברות אחר המטה.

עין משפט ה.ו. או"ח סימן קפג סעיפים א ב ג

א. א. כוס של ברכה טעון הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ ז, ואם הוא נקי א"צ ח.

ב. ב. יתן לתוכו יין חי וכשמגיע לברכת הארץ מוזגו להודיע שבח הארץ. הגה: י"א דאם אין היין חזק א"צ למוזגו ט, וכך נוהגין.

הגה: כוס של ברכה ימלאנו על כל גדותיו י, וישפכנו מן הקנקן לשם ברכה.

ד. היינו שפרכת המים על ידיו, אבל להביא לו מים מותר, מ"א ס"ק ח'.

ו. לא יטול אדם ידיו ממשרתת אפי' היא יהודיה הגם שנטלה ידיה משום שהיא נדה כל זמן שלא טבלה והוא רוצה לטהר ידיו, הגם שבס"ק ד לעיל אין להחמיר בנגיעת גוי במאכלים מ"מ ליטול ממנו החמירו וגם מן העכו"ם לא יטול, ואפי' מאשה טהורה אם היא זרה טוב לזהר בנט"י ממנה, וברחיצת ידיו פניו ורגליו, אסור מדינא. כה"ח אות ל"ח. ה. כתב הט"ז בס"ק ז' דה"ה בנטילת ידים לסעודה לא יטול ממי שעדיין לא נטל לאכילה, והאחרונים דחו דבריו.

ו. וזה מדינא דגמ', אבל אח"כ השו"ע פסק בסעיף ב' דיש למנוע מנשים לצאת אחר המטה. וה"ה קודם המטה, כ"כ ברע"א. ומה שיש למנוע מהנשים הוא ע"פ דברי הזוהר בפ' ויקהל, הביאו הב"י כאן, וכך נהגו הספרדים.

ז. וברכות נ"א ע"א. דעשרה דברים נאמרו בכוס, והרמב"ם לא הזכיר אלא ד' דברים, וע"כ ראוי לברך גם בעיטוף וכובע על ראשו ולא במצנפת קטנה, כה"ח אות ב'.

ח. וע"פ הזוהר גם בנקי צריך שטיפה והדחה, כה"ח אות ד'.

ט. וע"פ הקבלה אף ביין שאינו חזק מוזגו, מ"א ס"ק ב', ועיין בכוונת נתינת מי מזיגה בכה"ח אות ו'.

י. ואם הוא יין חזק שצריך הרבה מים עכ"פ יהיה בו רביעית בתחלת הברכה הגם שמוזגו אח"כ ואז יתמלא על כל גדותיו, כה"ח אות י"א.

ג. צריך לחזור אחר כוס שלם.^ב

עין משפט ז. או"ח סימן קפג סעיף ד

ה. ד. מקבלו בשתי ידיו^ל וכשמתחיל לברך נוטלו ביד ימינו^מ ולא יסייע בשמאל.

הגה: והיינו שלא תגע השמאל בכוס אבל תחת יד הימין לסייעה מותר.^נ

ה. ה. מגביהו מעל השלחן טפח^ס, ונותן בו עיניו שלא יסיח דעתו ממנו, ושולח אותו לאשתו^ע שתשתה ממנו.

דף נא:

עין משפט א ב ג ד. או"ח סימן קפג סעיף ד

עין בסעיף הקודם

עין משפט ה. או"ח סימן קפג סעיף ו

ז. משנתנו לו הכוס לברך לא ישיח^פ והמסובין משעה שהתחיל לברך

ו. וכל המברך על כוס מלא על גדותיו נותנים לו נחלה בלי מצרים, וי"א זוכה ונוחל ב' עולמים, כה"ח אות י"ב.

ז. שהכוס לא יהיה פגום, ואפי' הכוס שלם רק הבסיס שלו פגום אין לברך עליו, מ"א ס"ק ה'.

ח. וגם האחר המוסרו לו ימסור לו אותו בשתי ידיו, כה"ח אות י"ט.

ט. ויעמיד אותו על ה' אצבעותיו הימניים ממש על גביהם ויתן עיניו בכוס בכל ברהמ"ז והוא משער המצות פ' עקב.

י. וראוי שלא לסמוך על קולא זו ויש להחמיר אם לא לצורך, מ"א ס"ק ו'.

יא. כדי שיהיה נראה לכל המסובין.

יב. כדי שתתברך, ואפי' לא אכלה עמהם.

יג. המברך מוזהר משעה שנתנו לו הכוס אבל המסובין משהתחיל לברך, אבל קודם לכן מותר להם ב"ח, מ"א ס"ק י', וכתב דיש להחמיר שגם המסובין שלא ישיחו משנתנו ליד המברך כדעת רבינו יונה, ואפי' עדיין לא נטלו ידיהם למים אחרונים, כה"ח אות ל"ב.

לא ישיחו, אבל אם שחו בשעה שהוא מברך לא יצאו ^ז.

הגה: אין נותנין כוס ברכה אלא לטוב עין ^ז.

עין משפט ו. או"ח סימן קפג סעיף ט

ט. צריך לישב בשעה שמברך ^ר גם אם אכל בשעה שהיה הולך בבית ממקום למקום, וגם לא יסב שזה דרך גאווה אלא ישב באימה.

הגה: ובדיעבד אם בירך אפי' מהלך יצא.

עין משפט ז. או"ח סימן רעא סעיף י

יא. מקדש על כוס יין מלא שלא יהיה פגום ^ש, וטעון כל מה שטעון כוס ברהמ"ז ^ת.

צ. כיון שלא שמעו הברכה, וצריכין לחזור ולברך אותה ברכה, וטוב שכל אדם יברך ברהמ"ז לעצמו, ועיין בכה"ח אות ל"ז.

ו"א דברכת הזן היא מכלל הזימון וע"כ יש להמתין עד שתכלה ברכת הזן את הכל מן המברך, אבל דעת הרמב"ם כרב נחמן דאינה בכלל ברכת הזימון, וכך פסק השו"ע בסי' ר' סעיף ב'. ודעת האר"י ז"ל כדעת מר"ן השו"ע, ועיין בכה"ח אות ל"ח.

ויקדימו המסובין לסיים הברכה לפני המברך כדי שיוכלו לענות אמן, דאם יסיים יחד עם המברך וענה אמן הוי כעונה על ברכת עצמו, כ"כ בכה"ח באות ט"ל כפי' דברי הרמ"א. אך דעת מר"ן שאין לענות אמן, שם אות מ'.

ק. וינינו שונא בצע וגומל חסד בממונו, כ"כ רש"י בסוטה ל"ח ע"ב.

ו גם אין נותנים הכוס לברך אלא למי שקולו ערב אפי' שאינו כהן וכמ"ש בפסחים קי"ט ע"ב שנותנים הכוס לדוד מפני שקולו ערב כמ"ש במדרש קהלת, וגם לכתחלה יתנו למי שקולו חזק כדי שישמעו כולם, כה"ח אות מ"ב.

ר. ועיין בכה"ח באות מ"ו מש"כ בשם הרש"ש סדר ברהמ"ז.

ש. ובלא אפשר, מברך על כוס פגום כמ"ש בסוף סי' קפ"ב. וה"ה אם אינו מלא מותר לקדש בו בדיעבד כל שיש בו רביעית, כה"ח אות נ"ו.

ת. כגון מדיחו מבפנים ושוטפו מבחוץ, וממלא יין, ואוחז בימינו, ומגביהו מן הקרקע טפח או יותר, ולא יסייע ביד שמאל ועיין בסי' קפ"ב-קפ"ג.

ו ובשער הכוונות כתב שיש לקבל הכוס מאחר בשתי ידיו משתי ידיו של האחר, ויחזיק אותו כנגד החזה ואח"כ יחזיק אותו ביד הימנית בלבד בלי סיוע יד שמאל. שה"כ דף ע' ע"א.

ו צריך למזוג אחר שיאחזו אותו כנגד החזה ואח"כ יתן עיניו בכוס וימזוג בג"פ. ועיין בכה"ח אות נ"ח כוונות בזה ע"פ דברי האר"י ז"ל.

אומר ויכולו בעמידה * ואח"כ גפן וקידוש.

הגה: יכול לעמוד בשעת הקידוש ב וטוב לשבת ונוהגים לשבת גם בשעה שאומרים ויכולו רק כשמתחילין עומדין קצת לכבוד השם הרמוז בראשי תיבות של "ויכולו השמים והארץ וכל" וכו'.

הגה: כשמתחיל הקידוש יתן עיניו בנרות א, ובשעת הקידוש בכוס של ברכה.
או"ח סימן רחצ פעיף א

א. מברך על הנר בורא מאורי האש ד אם יש לו, וא"צ לחזור אחריו ה.
 וכל זה במוצאי שבת אבל במוצאי יוה"כ י"א שמחזר אחריו ו.

הגה: מי שאין לו כוס להבדיל כשרואה האש מברך ז עליו וכן בשמים.
או"ח סימן ריז פעיף ב ה ו

ב. אין מברכין על בשמים של מתים הנתונים למעלה מהמטה שאינם עשויים אלא להעביר סרחונו ולא להריח בהם.

א. שהוא עדות על בריאת העולם, ועדים צריכים מעומד.
 ו בשער הכוונות כתב דצריך לעמוד בשעת הקידושים. דף ע' ע"ד, ואח"כ יושב וטועם מן הכוס.

ויאמר מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר לפני הקידוש ואח"כ לשם יחוד.
 ועיין בכה"ח אות ס"ג נוסח הקידוש ושאיין להוסיף עליו, שיש לומר זכר ליציאת מצרים ומיד ושבת קודשך באהבה וברצון בלי התוספת כי בנו בחרת כי זו טעות, וכן יש להתחיל "יום הששי ויכולו", כדי להשלים ע"ב תיבות.

ב. אך לטעום רק מיושב דאין ראוי לת"ח לשתות מעומד, כה"ח אות ס"ד. ועיין בכה"ח טעם מדוע אין אומרים זמן בקידוש שבת.

ג. ו כי ב' פעמים נר עולה ת"ק והוא רפואה לפסיעה גסה שנוטלת אחד מת"ק ממאור עיניו של אדם, ד"מ בשם המהרי"ל. ובטור כתב שיש ליתן מהיין על העין והיא רפואה, אך בסי' שכ"ח מבואר דאסור לעשות כן בשבת משום רפואה. אך הר"ן ורש"י כתבו דשתיית היין מקידוש הוא רפואה, מ"א ס"ק כ"ד.

ד. ברכות דף נ'. משום דתחילת ברייתו היה במו"ש, פסחים נ"ד ע"א.
 ו מי שכבר בירך מאורי האש יכול לחזור ולברך להוציא בני ביתו כ"כ הברכי יוסף אות א', אך ר"ז מביא בזה מחלוקת וע"כ כתב בכה"ח אות ב' דיברכו הם בעצמם וכ"כ בבן איש חי פ' ויצא אות ט"ו.

ה. דברכה זו אינה אלא לזכר בעלמא, רא"ש והביאו הב"י. ואם מותר ליהנות מן האור לפני שבירך הדבר במחלוקת, כה"ח אות ו'. ולפי דברי הזוהר בפ' ויקהל דף ר"ח טוב ונכון לחזור אחריו.

ו. להורות שיום זה קדוש משאר יו"ט שנאסר להבעיר בו אור, מ"א ס"ק ב'.

ז. דעיקר הכוס נתקן משום ברכת ההבדלה ואגב זה תיקנו בשמים ונר.

וה"ה שאין מברכין על בשמים של בית הכסא שאינם עשויים אלא להעביר הריח הרע.

ה. בשמים של ע"ז אין מברכין עליהם כיון שאסור להריח בהם. ה.ג.
 וכן אין מריחין בבשמים במסיבת עובדי כוכבים, כיון שסתם מסיבתן לעבודת כוכבים.

או"ח סימן רצז סעיף ב

ב. אין מברכין על בשמים של בית הכסא ^ה ולא של המתים הנתונים למעלה ממטתו של המת ^ט, ולא על בשמים שבמסיבות ע"ז, דסתם מסיבתן לעבודה זרה.

הגה: אם בירך על בשמים אלו לא יצא ^י, וצריך לחזור ולברך על אחרים.

או"ח סימן רחצ סעיף יב

יג. אין מברכין על נר של מתים ^כ שאינו עשוי להאיר.

עין משפט ז. **או"ח סימן קפד סעיף ה**

ה. כל זמן שאינו רעב מאותה אכילה יכול לברך ברהמ"ז ^ל, ומשעה

ה. דאינם עומדים לריח, טור וב"י.
 ט. אבל הנתונים על המטה מברכין שאני אומר שנתנו אותם לכבוד החיים טור מירושלמי. וכ"כ בשו"ע בסי' ר"ז סעיף ב'.

י. עיין בכה"ח אות כ' מש"כ מהט"ז דאע"ג דנהנה כבר ואין צער נפש אין בזה ברכה שאינה צריכה, דהרי נהנה בכל פעם שמריח.

י. אחרוג של מצוה מותר להריח בו אבל הדס אסור להריח בו גם להבדלה דלאו מצוה הוא, ועיין בסי' תרנ"ג. כה"ח אות כ"ב ממשב"ז.

כ. וה"ה נרות שמדליקים לעילוי נשמה אין מברכין עליהם, שם אות ס"א. וה"ה נר לכבוד החתנים.

ל. ברכות ג' ע"ב. ועיין בכה"ח אות כ"ח, ובאכילת פירות מעט דאינו יכול לשער אם רעב מהם, וכן בברכת אשר יצר עד חצי שעה יכול לברך, ובאכילת פירות אם עבר יותר מחצי שעה יאכל עוד, ויפטור מה שאכל, כה"ח אות כ"ט. ובסעודות גדולות שגומרים סעודתם ויושבים כמה שעות לפני ברכת המזון עם פירות ועוגות וכדומה לכתחלה יש להזהר בזה שלא לשהות כ"כ או שיאכל כזית פת סמוך לברכת המזון, כה"ח אות ל"א.
 י. מי שיושב ללמוד ושותה קפה או תה א"צ לברך ברכה ראשונה על כל כוס אם לא ששינה מקומו או הסיח דעתו, וטוב שיהיה בדעתו בברכה ראשונה על כל הכוסות שישתה

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שהתחיל להיות רעב אפי' לא נתעכל אינו מברך, וה"ה לענין אכילת פירות ושתיית יין הדין כן.

עין משפט ט. או"ח סימן קעד פעיף ג.

ג. אם אין לו אלא כוס אחד מניחו עד לאחר המזון ומברך עליו ברכת המזון.^ז

עין משפט י. או"ח סימן רטו פעיף ב.

ב. השומע אחד מישראל מברך אחת מכל הברכות אע"פ שלא שמע כולה מתחלה ועד סוף ואע"פ שאינו חייב באותה ברכה חייב לענות אחריו אמן^ז, אבל אם המברך היה אפיקורוס או כותי או תינוק או גדול ששינה ממטבע הברכות^ח אין עונין אחריו אמן.

הגה: עונין אחר עכו"ם^ע אם שמע כל הברכה מפיו.

אח"כ, ועיין בכה"ח אות ל"ב.

מי שאכל והקיא ואינו יודע אם נשאר במעיו כזית אינו מברך, שם אות ל"ד.
מ. ונראה דעפ"י הזוה"ק והאר"י היינו שיש לו ג' שיכול לעשות זימון דאל"ה אין לברך על הכוס. ואם צמא, בכל גוונא ישתה לפני המזון כדי לצאת דעת המרדכי שהוא ברמ"א לקמן סי' קצ"ז שסובר שאינו יכול לברך ברהמ"ז מן התורה, כה"ח אות ט'.

נ. וי"א דעניית אמן אחר הברכות זה מן התורה.

גם אחר הרחמן עונים אמן כן משמע במדרש, כה"ח אות י"א. אם בירך עכו"ם את ישראל בשם אין עונין אחריו אמן דמסתמא כיון לע"ז, אבל בלא שם יענה.
ו. לא יפסיק בעניית אמן בין ברכה לאכילה, או לקיום המצוה עד שיעשה המצוה שבירך עליה, שם אות י"א.

ס. ה"ה אם גימגם בלשונו ודילג שם או מלכות דאין עונין אחריו אמן כיון שאינה ברכה, שם אות י"ג.

ע. ודעת מר"ן השו"ע כדעת הרמב"ם דאין עונין ודינו ככותי אחר שגזרו עליהם. ואם שמע ברכה מפי ישמעאלי עונה אחריו דכוונתו לשמים.